Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2022-0322
(mr. F.H.E. Boerma, voorzitter, mr. dr. ing. A.J. Verdaas,
T.I. van Bommel-Scheffer, leden en mr. A. Kanhai, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 26 januari 2021
Ingediend door	: de heer [naam 1] (hierna: de consument 1) en mevrouw [naam 2] (hierna: de consument 2), verder gezamenlijk te noemen de consumenten
Tegen	: AEGON Levensverzekering N.V., gevestigd te Leeuwarden, verder te noemen de bank
Datum uitspraak	: 20 april 2022
Aard uitspraak	: Bindend advies
Uitkomst	: Vordering gedeeltelijk toegewezen
Bijlage	: Relevante bepalingen uit: het Protocol Incidentenwaarschuwings-systeem Financiële Instellingen van 23 oktober 2013 (het ´PIFI´), de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (UAVG)

Samenvatting

EVR, Incidentenregister, Gebeurtenissenadministratie en IVR. In verband met overtreding van de Opiumwet heeft de gemeente de woning van de consumenten voor zes maanden verzegeld. De gemeente heeft de bank, als hypotheekhouder, hiervan op de hoogte gesteld. De bank heeft naar aanleiding van de illegale activiteiten die hebben plaatsgevonden de persoonsgegevens van de consumenten, op basis van meerdere gronden, in voornoemde registers geregistreerd. Naar het oordeel van de commissie zijn de registraties van de persoonsgegevens van consument 1 terecht, nu in voldoende mate vaststaat dat hij betrokken is bij de gedraging die hem door de bank wordt verweten, namelijk witwassen en drugsbezit en -handel. Witwassen vormt naar het oordeel van de commissie per definitie een gevaar voor de integriteit van de bank en de financiële sector als geheel. Ook drugshandel en -bezit kunnen een bedreiging vormen voor de belangen van de bank. De vordering van consument 2 wordt toegewezen nu niet is komen vast te staan dat zij betrokken is bij de feiten die haar worden verweten.

1. De procedure

1.1 De commissie beslist op basis van haar reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consumenten; 2) de aanvullende stukken van de consumenten van 28 januari 2021, 19 februari 2021 en 22 maart 2021; 3) het verweerschrift van de bank; 4) de aanvullende stukken van de consumenten van 16 april 2021 en 4 mei 2022; 5) de repliek van de consumenten en de aanvulling daarop;

6) de dupliek van de bank en 7) de pleitnota die tijdens de hoorzitting van 7 september 2021 door de advocaat van de consumenten is overhandigd.

1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een hoorzitting op 7 september 2021. Op de hoorzitting waren beide consumenten en hun advocaat, mr. S.K. den Hartogh, aanwezig. Namens de bank zijn verschenen mr. [naam 1], Juridisch Fraude Analist en mr. [naam 2], advocaat.

1.3 Na de hoorzitting van 7 september 2021 heeft de kamervoorzitter van de behandelende commissie besloten om de commissie uit te breiden van drie leden naar vijf leden. De reden voor de uitbreiding was gelegen in het feit dat de bank tevens de hoedanigheid van verzekeraar heeft en zij de persoonsgegevens van de consumenten ook in het Extern Verwijzingsregister voor verzekeraars (CIS) had geplaatst en een melding bij het Centrum Bestrijding Verzekeringscriminaliteit (CBV) had gedaan. De commissie wilde deze casus daarom in een breder verband bespreken. De mondelinge behandeling zou plaatsvinden op 6 december 2021. Op 2 december 2021 heeft de bank de secretaris van het Kifid geïnformeerd dat de bank in verband met een interne beleidswijziging de registratie van de persoonsgegevens van de consumenten in CIS heeft doorgehaald en de melding bij het CBV heeft ingetrokken. Gelet op deze doorhaling en het intrekken van de melding is de grond voor de uitbreiding van de commissie komen te vervallen. De commissie heeft naar aanleiding van deze ontwikkelingen besloten om de hoorzitting van 6 december 2021 te annuleren en de zaak alsnog met een commissie van drie leden af te doen.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 De consumenten hebben ten behoeve van de aankoop/financiering van hun woning (hierna: de woning) op 17 mei 2001 een hypothecaire geldlening (hierna: de lening) bij de bank afgesloten. Aan de lening is een levensverzekering gekoppeld waarbij de bank de hoedanigheid van verzekeraar heeft. De bank is dus zowel geldverstrekker als verzekeraar.

2.2 Bij brief van 23 september 2019 heeft de gemeente de bank, in haar hoedanigheid van houder van het hypotheekrecht op de woning van de consumenten, geïnformeerd over het voornemen van de burgemeester om de woning voor zes maanden te sluiten in verband met het overtreden van de Opiumwet. Bij brief van 21 oktober 2019 heeft de gemeente de bank laten weten dat de burgemeester de woning voor zes maanden zal sluiten. In de brieven is, voor zover relevant, vermeld dat er naar aanleiding van een rapportage van het Team Criminele Inlichtingen een onderzoek is gestart naar consument 1.

Op 24 juli 2019 is de politie de woning binnengetreden en is deze door haar doorzocht. Tijdens de doorzoeking zijn onder andere ruim 2 kg cocaïne, XTC, een weegschaal, een geldtelmachine alsmede meer dan 2 ton aan contant geld in Euro's in twee bigshoppers aangetroffen. De politieambtenaren hebben tijdens de doorzoeking waargenomen dat de oudste zoon van de consumenten en consument 2[1] trachtte de bigshoppers op het dak van het appartementencomplex te verstoppen. De woning is gesloten geweest van 25 november 2019 tot 25 mei 2020.

2.3 Naar aanleiding van de berichtgeving van de gemeente is de afdeling Veiligheidszaken van de bank een onderzoek gestart. Dit onderzoek heeft ertoe geleid dat de bank zich op het standpunt heeft gesteld dat de gedragingen van de consumenten (drugshandel en -bezit en het ernstige vermoeden van witwassen) een bedreiging vormen voor de financiële belangen van de financiële instelling, alsmede voor de continuïteit en integriteit van de financiële sector. De bank heeft de consumenten op 6 februari 2020 bericht dat zij in verband met voornoemde gedragingen is overgegaan tot opname van de persoonsgegevens van de consumenten voor de duur van 8 jaar in de Externe Verwijzingsregisters van de Stichting Fraudebestrijding Hypotheken (SFH), Stichting CIS en de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). Daarnaast heeft zij de persoonsgegevens van de consumenten, eveneens voor de duur van 8 jaar, opgenomen in haar Incidentenregister, het Intern Verwijzingsregister (IVR) en de Gebeurtenissenadministratie. Ook heeft de bank een melding bij het Centrum Bestrijding Verzekeringscriminaliteit ("CBV") gedaan. De registraties komen op 4 oktober 2027 te vervallen. De bank meent dat er op basis van het onderzoek ook aanleiding was om de hypothecaire geldlening op te eisen. Gelet op de persoonlijke omstandigheden van de consumenten, zij hadden destijds drie inwonende (minderjarige) kinderen, heeft de bank dit niet gedaan.

2.4 De rechtbank [plaatsnaam], heeft op 29 januari 2020 vonnis gewezen in de strafzaak van consument 1. De rechtbank heeft in het vonnis geoordeeld dat zij het bewezen acht dat consument 1 opzettelijk verdovende middelen aanwezig heeft gehad en dat sprake is van (het medeplegen van) witwassen door consument 1. Consument 1 is niet in beroep gegaan tegen het vonnis, zodat dit onherroepelijk geworden is en de feiten die daarin zijn genoemd vaststaan. Consument 1 heeft zijn straf uitgezeten. In dit vonnis is voor zover relevant het volgende vermeld:

'Door of namens de verdachte is niet betwist dat op 24 juli 2019 alle in de tenlastelegging genoemde verdovende middelen in zijn huis dan wel in een garagebox die hij in gebruik had zijn aangetroffen. De rechtbank gaat voorbij aan de stelling van de verdachte dat hij niet wist dat er cocaïne in de zwarte laptoptas zat.

[1] Dit blijkt niet uit de brief van de gemeente maar uit het vonnis van de rechtbank.

De verklaring dat hij deze tas op verzoek van een vriend, in een dronken bui en toen zij doorgesnoven waren, mee naar huis had genomen en vervolgens heeft bewaard en wekenlang vergat terug te geven, acht de rechtbank ongeloofwaardig.
Een hoeveelheid van ongeveer twee kilo cocaïne vertegenwoordigt zoveel geld dat dat door de eigenaar niet vergeten wordt. Ook de verklaring dat de in de garagebox aangetroffen drugs van hem en van vrienden waren voor eigen gebruik, acht de rechtbank ongeloofwaardig. Het ging hier namelijk om slikkersbollen, bolita's. Aan consumenten worden gewone bolletjes verkocht. Ditzelfde geldt voor de in de echtelijke slaapkamer aangetroffen bolita's. Verder deelt de rechtbank het standpunt van de officier van justitie dat de hoeveelheid bolita's en pillen veel te groot was voor eigen gebruik. Dit betekent dat de verdachte alle in de tenlastelegging genoemde verdovende middelen opzettelijk aanwezig heeft gehad.
(…)
Met de officier van justitie is de rechtbank van oordeel dat op grond van de bewijsmiddelen geen rechtstreeks verband valt te leggen tussen het geld en een bepaald misdrijf. De volgende vraag is dan of er een vermoeden is dat het niet anders kan zijn dan dat het geld uit enig misdrijf afkomstig is. Van de genoemde geldbedragen staat vast dat de verdachte daarvan wetenschap had. Dat geldt ook voor verdachte [naam consument 2]. Het geld op de buffetkast kan haar niet zijn ontgaan en zij is samen met haar zoon het geld dat op het dak is gevonden gaan verstoppen toen de verdachte haar toeriep dat het luik dicht moest. Hun verklaringen voor hun aanwezigheid op het dak ([naam consument 2] stelt dat ze misschien bij haar zoon is gaan kijken, de zoon zegt dat hij dacht dat er inbrekers in huis waren) zijn gezien de door de politie beschreven gang van zaken volstrekt ongeloofwaardig. (…) In totaal gaat het om een aanzienlijk bedrag aan contant geld: meer dan twee ton. Het is een feit van algemene bekendheid dat diverse vormen van criminaliteit gepaard gaan met het voorhanden hebben van grote bedragen contant geld en dat bankbiljetten van 500,- in het normale betalingsverkeer niet worden gebruikt. In elk geval kan het inkomen van de verdachte (een uitkering van ongeveer € 1.400,- netto per maand) en verdachte [naam consument 2] (een netto maandsalaris van ongeveer 1.700,-) het bezit van een dergelijk contant geldbedrag niet verklaren. Daar komt bij dat de verdachte in zijn woning een aanzienlijke hoeveelheid verdovende middelen had liggen, zoals onder feit 1 bewezen is verklaard. Terecht heeft de officier van justitie gesteld dat het hier om dealershoeveelheid gaat. Verder is toen de politie aan de deur kwam, een grote hoeveelheid geld op het dak van het appartementencomplex verstopt. Deze feiten en omstandigheden rechtvaardigen naar het oordeel van de rechtbank het vermoeden dat het niet anders kan zijn dan dat de geldbedragen uit enig misdrijf afkomstig zijn. (…)
Daarnaast heeft de verdachte zich schuldig gemaakt aan medeplegen van het witwassen van een aanzienlijk contant geldbedrag en dit geld samen met zijn vrouw en zoon verborgen. Witwassen vormt een ernstige bedreiging van de legale economie en tast de integriteit van het financiële en economische verkeer aan.'

2.5 De rechtbank [plaatsnaam], heeft op 29 januari 2020 vonnis gewezen in de strafzaak van consument 2. De rechtbank heeft geoordeeld dat zij bewezen acht dat sprake is van het medeplegen van witwassen door consument 2. De rechtbank heeft haar vrijgesproken van drugsbezit. Consument 2 is tegen het vonnis van de rechtbank/de veroordeling wegens witwassen in beroep gegaan.

De klacht en vordering

2.6 De consumenten vorderen primair dat de bank hun persoonsgegevens uit het EVR, het Incidentenregister, de Gebeurtenissenadministratie en het IVR zal verwijderen, dan wel dat de duur van de registraties van die gegevens in deze registers zal worden verkort. Er is namelijk niet voldaan aan de criteria voor die registraties zodat hun persoons-gegevens ten onrechte zijn geregistreerd.

Ook vorderen de consumenten een vergoeding voor de kosten van juridische bijstand. De consumenten hebben hiertoe het volgende aangevoerd:

- de overtreding van de Opiumwet en het medeplegen van witwassen wordt door de consumenten betwist;
- er is geen verband tussen de gedraging(en) van de consumenten en de gevolgen daarvan voor de bank, dan wel de financiële sector. De consumenten hebben de hypotheektermijnen en de premie voor de levensverzekering immers voldaan met geld met een legale herkomst, zodat de bank niet in haar belangen is geschaad. Ook is niet bewezen dat de consumenten de bank opzettelijk hebben willen misleiden;
- de consumenten worden door de registraties disproportioneel geraakt in hun belangen. Zo worden zij door de registraties belemmerd in het najagen van hun wens/droom om een Surinaams eethuis te exploiteren. Zij zullen naar alle waarschijnlijkheid problemen ondervinden bij het afsluiten van financiële producten;
- Verder dient als verlichtende omstandigheid te worden meegenomen dat consument 1 al strafrechtelijk is veroordeeld voor de begane feiten en dat hij zijn straf heeft uitgezeten.

Het verweer

2.7 De bank heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consumenten. Voor zover relevant zal de commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

Opmerkingen vooraf

3.1 Voorafgaand aan de beoordeling van de klacht merkt de commissie het volgende op. Partijen hebben over en weer de nodige argumenten naar voren gebracht en daarop gereageerd. De commissie zal zich in dit geval beperken tot de kern van de klacht. In de beoordeling zal niet worden ingegaan op de argumenten die de kern van de klacht niet raken. Dit neemt niet weg dat zij kennis heeft genomen van alle stukken en argumenten.

3.2 De commissie zal per consument bespreken of de registraties rechtmatig zijn.

Welke vragen dient de commissie te beantwoorden?

3.3 Aan de commissie is ter beoordeling voorgelegd of de bank de persoonsgegevens van de consumenten mocht registreren in het Incidentenregister, het EVR, de Gebeurtenissenadministratie en het IVR. Als de commissie tot het oordeel komt dat de registraties terecht zijn, dan dient zij vervolgens te beoordelen of de registratieduur proportioneel is.

Het juridisch kader

3.4 Ten tijde van de registratie van de persoonsgegevens van de consument waren het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen van 23 oktober 2013 (hierna: PIFI, zie de bijlage voor de relevante artikelen), de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG) van kracht (zie de bijlage voor de relevante artikelen). De opname van persoonsgegevens in het Incidentenregister, het EVR, de Gebeurtenissenadministratie en het IVR is slechts gerechtvaardigd indien de registratie in overeenstemming is met deze regelgeving.

Beoordeling van de registratie in het EVR

3.5 Omdat opname van persoonsgegevens in het Incidentenregister en het EVR, en met name het EVR, voor de consument vergaande gevolgen kan hebben, moeten zware eisen worden gesteld aan de grond(en) van de bank voor opname van de persoonsgegevens van de consument.[2] Artikel 5.2.1 van het PIFI bepaalt onder welke voorwaarden persoonsgegevens mogen worden opgenomen in het EVR. Uit een uitspraak van de Hoge Raad volgt dat voor het registreren van persoonsgegevens op grond van artikel 5.2.1 onder a en b, vereist is dat de vastgestelde gedragingen een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit opleveren. Een strafrechtelijke veroordeling van de betrokkene is echter niet vereist.[3] Vervolgens moet, op grond van artikel 5.2.1 sub c van het PIFI worden beoordeeld of het belang van opname in het EVR prevaleert boven de mogelijk nadelige gevolgen voor de betrokkene als gevolg van opname van zijn persoonsgegevens in het EVR.

Argumenten van partijen

3.6 Volgens de bank zijn de registraties in verband met het ernstige vermoeden van witwassen en drugshandel/drugsbezit en de duur daarvan terecht en proportioneel. De consumenten betwisten dit. Volgens hen is niet voldaan aan de criteria die gelden voor registraties van persoonsgegevens in het EVR zodat de registraties onterecht zijn. De consumenten hebben aangevoerd dat niet aan artikel 5.2.1 sub a van het PIFI is voldaan. Er zou namelijk geen verband zijn tussen de gedragingen van de consumenten en de eventuele consequenties voor de bank, dan wel de financiële sector. De consumenten stellen dat zij de belangen van de bank op geen enkele manier hebben geschaad, noch de bank opzettelijk hebben misleid. Consument 2 heeft hier nog aan toegevoegd dat zij hoger beroep heeft ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank.

---

[2] Zie Hof Arnhem-Leeuwarden 26 januari 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:494, overweging 4.3.
[3] Zie Hoge Raad 29 mei 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH4720, overweging 4.4 (te vinden op www.rechtspraak.nl).

Moet de bank de registratie van de persoonsgegevens van consument 1 doorhalen?

3.7 Uit artikel 5.2.1, aanhef PIFI volgt dat de bank is gehouden om de persoonsgegevens van de consumenten op te nemen als is voldaan aan 5.2.1 sub a tot en met c van het PIFI. De commissie overweegt dat aan die vereisten is voldaan en oordeelt dat de bank de persoonsgegevens van consument 1 terecht heeft geregistreerd in het EVR. Zij zal dit in de overwegingen hieronder toelichten.

3.8 De bank heeft de persoonsgegevens van consument 1 voor de duur van acht jaar opgenomen in het EVR omdat het vermoeden bestond dat hij betrokken was bij drugsbezit/-handel en witwassen, aldus de bank. Consument 1 heeft gesteld dat er geen verband is tussen de hem verweten gedraging en de gevolgen daarvan voor de bank en dat dus niet is voldaan aan artikel 5.2.1 sub a van het PIFI.

3.9 De commissie volgt consument 1 niet in zijn stelling dat er geen verband is tussen de verweten gedraging en de gevolgen daarvan voor de bank. De maatstaf die in het PIFI is neergelegd is dat de gedraging een bedreiging vormt, vormde of kan vormen voor de belangen van de financiële instelling en/of de financiële sector als geheel. Daar is in dit geval sprake van. Witwassen vormt naar het oordeel van de commissie per definitie een bedreiging voor de integriteit en de belangen van de bank en de financiële sector als geheel. De kans is zeer groot dat het geld dat afkomstig is van een misdrijf (uiteindelijk) in de legale economie in omloop wordt gebracht en dat daarbij gebruik zal worden gemaakt van financiële diensten of producten. Het is niet voor niets dat de overheid/overheden en toezichthouders aandringen op het naleven van de wet- en regelgeving die gericht is op het bestrijden van witwassen en dat het niet naleven hiervan veelal wordt bestraft met een geldboete. Dat witwassen een bedreiging vormt voor de integriteit en de belangen van de financiële sector wordt gedeeld door de rechtbank (zie 2.4).

3.10 Ten aanzien van de registratie vanwege drugsbezit/drugshandel, volgt de commissie de bank in haar stelling dat drugshandel en drugsbezit een bedreiging vormen, vormden of kunnen vormen voor de belangen van de bank als houder van het hypothecair zekerheidsrecht. De bank heeft terecht opgemerkt dat dit kan leiden tot andere drug-gerelateerde criminaliteit alsmede een waardevermindering van het pand. Dat dit risico zich (nog) niet heeft verwezenlijkt, doet daar niet aan af.

3.11 Voor zover de consument 1 bedoelt dat de gedraging niet binnen de rechtsverhouding tussen partijen heeft plaatsgevonden, dan is dat correct. Dit maakt voor de beoordeling echter niet uit. Niet kan worden uitgesloten dat geld dat afkomstig is van een misdrijf, via de bank of een andere financiële instelling in de legale economie in omloop wordt gebracht. Er is daarom sprake van een gedraging die een risico kan vormen voor de bank en de financiële sector als geheel.

Dat in dit specifieke geval de hypotheektermijnen en de verzekeringspremies zijn voldaan uit een legale bron van inkomsten, betekent niet dat niet aan artikel 5.2.1 sub a is voldaan.

3.12 Naar het oordeel van de commissie is er sprake van incidenten die een gevaar vormen, vormden of kunnen vormen voor de bank, andere financiële instellingen of de financiële sector als geheel zodat is voldaan aan het vereiste zoals neergelegd in artikel 5.2.1 sub a. Nu consument 1 door de rechtbank is veroordeeld voor het medeplegen van witwassen en drugsbezit en hij tegen dit vonnis niet in hoger beroep is gegaan, staat zijn betrokkenheid bij deze feiten vast. Hiermee is ook voldaan aan het criterium dat voor registratie sprake moet zijn van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan deze feiten.

De proportionaliteit van de registratie in het EVR met betrekking tot consument 1

3.13 Op grond van artikel 5.2.1 sub c van het PIFI dient de bank bij de registratie van de persoonsgegevens van consument 1 in het EVR een proportionaliteitsafweging te maken bij de beoordeling van de vraag of zij gegevens in het EVR registreert, en zo ja, voor welke duur; de bank dient daarbij de belangen van de consument 1 mee te wegen. De consument 1 moet vervolgens onderbouwen op grond waarvan hij disproportioneel wordt geraakt in zijn belang en waarom zijn belang prevaleert boven dat van de bank.

3.14 De bank heeft gemotiveerd aangevoerd waarom het belang van de bank, en dat van de financiële sector als geheel, zwaarder weegt dan dat van consument 1 bij het niet registreren. Zo heeft de bank aangevoerd dat zij belang heeft bij de registratie omdat er sprake is van door consument 1 gepleegde strafbare feiten die kunnen leiden tot waardevermindering van de woning en omdat deze gedragingen een bedreiging (kunnen) vormen voor de financiële sector als geheel.

3.15 De commissie ziet in dat de bank in het kader van de bestrijding van witwassen en als waarschuwing voor andere financiële instellingen een groot belang heeft bij het opnemen van de gegevens van consument 1 in de registers.

3.16 Consument 1 heeft hiertegen ingebracht dat hij en consument 2 door de registraties hun droom om een Surinaams eethuis te beginnen niet kunnen najagen. Hij zal door de registraties geen nieuwe financiële producten kunnen afsluiten. Ook zou consument 1 zijn straf al hebben ondergaan, deze omstandigheid dient te worden meegenomen in de proportionaliteitsafweging.

3.17 De commissie is van oordeel dat de registraties en de duur daarvan proportioneel zijn. Zij zal dit toelichten.

3.18 De commissie begrijpt dat de registratie nadelige gevolgen heeft voor consument 1 en dat het openen van een Surinaams eethuis hierdoor kan worden bemoeilijkt. Ten aanzien van de door consument 1 aangevoerde omstandigheden overweegt de commissie daarentegen dat deze weinig concreet en specifiek onderbouwd zijn. Voor zover consument 1 daadwerkelijk de wens heeft een Surinaams eethuis te openen, ziet de commissie niet in waarom dit belang zo zwaarwegend is dat de registratie dient te worden verwijderd, dan wel dat de duur dient te worden verkort naar twee jaar. Ten tweede wordt met betrekking tot het afsluiten van nieuwe verzekeringen, opgemerkt dat de consumenten hier geen problemen meer mee zouden moeten ondervinden. De CIS-registratie is immers door de bank doorgehaald en zij heeft de melding bij het CBV ingetrokken. De commissie volgt consument 1 ook niet in zijn stelling dat de omstandigheid dat hij zijn straf reeds heeft ondergaan, in dit geval moet worden gezien als een verlichtende omstandigheid. Allereerst heeft het EVR tot doel andere financiële instellingen te waarschuwen voor de gedragingen van consument 1. Voorts is in de uitspraak van de commissie[4] waar door consument 1 naar is verwezen sprake van andere casuïstiek. Zo ging het om een consument die een vervalste aanvraag voor een hypothecaire geldlening had ingediend. De commissie heeft eerder geoordeeld dat er verschillende gradaties van verwijtbaarheid van het handelen van een consument zijn.[5] De commissie acht de gedraging in voornoemde zaak minder verwijtbaar dan drugsbezit én het medeplegen van witwassen, waarvan in deze zaak sprake is. Daarbij komt ook dat de consument in de aangehaalde zaak de ernst van zijn gedraging inzag en spijt heeft betuigd over de gang van zaken. In deze kwestie heeft consument 1 daar geen blijk van gegeven.

3.19 De bank heeft door de hypothecaire geldlening niet op te eisen, voldoende blijk gegeven dat zij wel rekening heeft gehouden met de belangen van consument 1. De commissie is gelet op alle omstandigheden van het geval van oordeel dat de EVR-registratie en een registratieduur van acht jaar van de persoonsgegevens van consument 1 proportioneel is.

Conclusie registratie EVR

3.20 De commissie concludeert dat aan de criteria uit artikel 5.2.1 van het PIFI is voldaan en dat de registratie van de persoonsgegevens van consument 1 in het EVR daarom terecht en proportioneel is.

[4] GC Kifid 9 juli 2018, 2018-405, r.o. 4.6.
[5] Zie onder meer GC Kifid 2021-0935, r.o. 3.10.

Beoordeling registratie in het Incidentenregister

3.21 Gelet op het bovenstaande dient ook de registratie in het Incidentenregister te worden gehandhaafd. Het EVR is gekoppeld aan het Incidentenregister (artikel 5.1.1 van het PIFI). Dit brengt mee dat zolang registratie in het EVR terecht en proportioneel is, de gegevens ook in het Incidentenregister mogen blijven staan.

Beoordeling registratie in de Gebeurtenissenadministratie en het IVR

3.22 Wat betreft de beantwoording van de vraag of de bank tot registratie in de Gebeurtenissenadministratie en het IVR mocht overgaan, wordt het volgende overwogen. De Gebeurtenissenadministratie en het IVR vormen het interne waarschuwingssysteem van de bank en de groep financiële ondernemingen waarvan de bank deel uitmaakt. Op registratie in deze registers zijn de AVG en de UAVG van toepassing. Hiervóór is vastgesteld dat tegen consument 1 een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan het medeplegen van witwassen en drugshandel- en bezit bestaat. Deze vaststelling is op grond van artikel 33 lid 2 sub b UAVG voldoende om de registratie in de interne registers te handhaven.

3.23 De commissie oordeelt dat ook deze registraties voor de duur van acht jaar proportioneel zijn omdat de registraties in het IVR en de Gebeurtenissenadministratie zuiver intern zijn. Gelet op het feit dat de bank de CIS-registratie heeft verwijderd, zullen de consumenten bij de aanvraag van een (nieuw) verzekeringsproduct daar geen hinder meer van ondervinden.

Conclusie met betrekking tot consument 1

3.24 De registraties van de persoonsgegevens van de persoonsgegevens in het EVR, het Incidentenregister, de Gebeurtenissenadministratie en het IVR zijn terecht en proportioneel. De klacht is ongegrond en de vordering wordt afgewezen.

Moet de bank de registratie van de persoonsgegevens van consument 2 doorhalen?

3.25 De bank heeft de persoonsgegevens van consument 2 geregistreerd in verband met dezelfde gedragingen als consument 1, te weten het ernstige vermoeden van witwassen en drugshandel en -bezit. Consument 2 heeft, naast de eerder besproken argumenten, aangevoerd dat zij hoger beroep heeft aangetekend tegen de veroordeling voor het medeplegen van witwassen. Zij stelt zich op het standpunt dat de feiten waarop de registraties zijn gebaseerd niet vaststaan zodat de registraties moeten worden verwijderd. De bank heeft hier tegenin gebracht dat het feit dat de consument in hoger beroep is gegaan niet relevant is voor de beoordeling of de registratie rechtmatig is. Een strafrechtelijke veroordeling is immers niet vereist.

3.26 De commissie volgt consument 2 in haar stelling dat de registratie van haar persoonsgegevens dient te worden doorgehaald. Door het instellen van hoger beroep staan de feiten en omstandigheden die in het vonnis van de rechtbank zijn opgenomen nog niet onherroepelijk vast. Het vonnis kan daardoor dan ook niet als uitgangspunt genomen worden voor de beoordeling van de vraag of de registraties gehandhaafd mogen blijven. De commissie zal op basis van de inhoud van het dossier een zelfstandige afweging moeten maken of sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld. Omdat de stukken in het dossier (deels) dragend zijn geweest voor de veroordeling van consument 2 door de rechtbank en tegen die veroordeling hoger beroep is ingesteld, kan de commissie niet zonder meer van de juistheid van die stukken uitgaan. Door de commissie is immers niet vast te stellen wat door consument 2 in hoger beroep zal worden aangevoerd en dus ook niet of de feiten waarop de veroordeling in eerste aanleg is gebaseerd ook voor het Hof redengevend zullen zijn voor het bewijs dat consument 2 zich schuldig heeft gemaakt aan strafbare feiten. Voor nu betekent dat dat de feiten waarop de registratie is gestoeld in het geval van consument 2 niet vaststaan. Zolang de zaak van consument 2 onder de rechter is en er in die zaak geen eindbeslissing is genomen, kan de commissie de feiten die ter discussie staan niet in haar beoordeling betrekken. Het argument van de bank dat een strafrechtelijke veroordeling niet is vereist, gaat in dit geval niet op omdat er juist wel sprake is van een strafrechtelijke veroordeling waartegen consument 2, in beroep is gegaan. Afhankelijk van de inhoud van het arrest van het Hof zou de bank ervoor kunnen kiezen de persoonsgegevens van consument 2 opnieuw te registreren. Voor nu zijn de registraties op grond van de gedragingen die door de bank zijn aangevoerd voor consument 2 echter niet toegestaan.

Conclusie

3.27 De commissie is gelet op het vorenstaande van oordeel dat de bank de persoonsgegevens van consument 2 in het EVR, het Incidentenregister, de Gebeurtenissenadministratie en het IVR dient door te halen. De klacht is gegrond en de vordering wordt toegewezen.

Hebben de consumenten recht op een proceskostenvergoeding?

3.28 De consumenten hebben een proceskostenvergoeding gevorderd. Zij hebben zich in deze procedure laten bijstaan door een advocaat. Nu consument 2 in het gelijk is gesteld acht de commissie een proceskostenvergoeding op zijn plaats.
De vordering van consument 2 is van onbepaalde waarde. Het Liquidatietarief van Kifid kent voor die categorie vorderingen geen tarief. Conform het advies in het Rapport BGK-integraal 2013 van de Rechtspraak wordt hierbij dan ook aansluiting gezocht bij het tarief voor vorderingen van € 15.000,-.

De kosten van de procedure aan de zijde van de consumenten worden door de commissie vastgesteld op € 800,- (2 punten x= tarief V Kifid). De commissie is dan ook van oordeel dat de bank € 800,- aan hen moet vergoeden.

4. De beslissing

- De commissie wijst de vordering van consument 1 af;
- De commissie wijst de vordering van consument 2 toe en beslist dat de bank binnen twee weken na de dag waarop een afschrift van deze beslissing aan partijen is verstuurd de registraties van consument 2 uit alle registers moet verwijderen en dat zij aan de consumenten een proceskostenvergoeding van € 800,- betaalt.

Deze uitspraak is een bindend advies. Tegen deze uitspraak kunt u beroep instellen bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening als wordt voldaan aan de vereisten van artikel 2 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Voor het instellen van beroep geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Het reglement van de commissie van beroep en meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen tot herstel van vergissingen in de uitspraak zoals schrijffouten, een verkeerde naam/datum of rekenfouten. De beslissing van de geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Binnen een maand na de verzenddatum van de uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen om de uitspraak aan te vullen als u vindt dat de geschillencommissie niet heeft beslist over alle onderdelen van uw vordering. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de geschillencommissie in haar uitspraak niet uitdrukkelijk al uw argumenten, ter onderbouwing van uw vordering, heeft behandeld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het reglement van de geschillencommissie, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Bijlage

Relevante artikelen uit het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen van 23 oktober 213

In het toepasselijke Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen van 23 oktober 2013 zijn de volgende relevante bepalingen opgenomen:

2. Begripsbepalingen

In dit protocol wordt verstaan onder:
Incident: een gebeurtenis die als gevolg heeft, zou kunnen hebben of heeft gehad dat de belangen, integriteit of veiligheid van de cliënten of medewerkers van een Financiële Instelling, de Financiële Instelling zelf of de financiële sector als geheel in het geding zijn of kunnen zijn, zoals het falsificeren van nota's, identiteitsfraude, skimming, verduistering in dienstbetrekking, phishing en opzettelijke misleiding.

3.1 Incidentenregister en Extern Verwijzingsregister
3.1.1 Iedere Deelnemer heeft een Incidentenregister, waarin door de betreffende Deelnemer gegevens van (rechts)personen worden vastgelegd ten behoeve van het in artikel 4.1.1 Protocol genoemde doel, naar aanleiding van of betrekking hebbend op een (mogelijk) Incident. (…)
3.1.2 Aan het Incidentenregister is een Extern Verwijzingsregister gekoppeld. (…)

4 Incidentenregister

4.1 Doel Incidentenregister
4.1.1 Met het oog op het kunnen deelnemen aan het Waarschuwingssysteem is iedere Deelnemer gehouden de volgende doelstelling voor het vastleggen van gegevens in het Incidentenregister te hanteren:
"Het geheel aan verwerkingen ten aanzien van het Incidentenregister heeft tot doel het ondersteunen van activiteiten gericht op het waarborgen van de veiligheid en de integriteit van de financiële sector, daaronder mede begrepen (het geheel van) activiteiten die gericht zijn:
- op het onderkennen, voorkomen, onderzoeken en bestrijden van gedragingen die kunnen leiden tot benadeling van de branche waar de financiële instelling deel van uitmaakt, van de economische eenheid (groep) waartoe de financiële instelling behoort, van de financiële instelling zelf, alsmede van haar cliënten en medewerkers;
- op het onderkennen, voorkomen, onderzoeken en bestrijden van oneigenlijk gebruik van producten, diensten en voorzieningen en/of (pogingen) tot strafbare of laakbare gedragingen en/of overtreding van (wettelijke) voorschriften, gericht tegen de branche waar de financiële instelling deel van uitmaakt, de economische eenheid (groep) waartoe de financiële instelling behoort, de financiële instelling zelf, alsmede haar cliënten en medewerkers;
- op het gebruik van en de deelname aan waarschuwingssystemen."

4.2 Toegang tot het Incidentenregister
(…)

4.2.3 De gegevens uit het Incidentenregister van de Deelnemer mogen tevens worden uitgewisseld met functionarissen werkzaam bij de daartoe ingerichte, coördinatiefuncties van de NVB, Verbond, VFN, ZN, FOV en SFH (de fraudeloketten).
(…)
4.3 Verwijdering van gegevens uit het Incidentenregister
(…)
4.3.2 Verwijdering van gegevens uit het Incidentenregister moet plaatsvinden uiterlijk 8 jaar na opname van het betreffende gegeven in het Incidentenregister, tenzij zich ten aanzien van de betreffende (rechts)persoon een nieuwe aanleiding heeft voorgedaan die opnamen in het Incidentenregister rechtvaardigt.

5 Extern Verwijzingsregister

5.1 Functie van het Extern Verwijzingsregister
5.1.1 Volledige en ongecontroleerde toegang tot het Incidentenregister van een Deelnemer door de overige Deelnemers is niet wenselijk. Daarom is er voor gekozen aan het Incidentenregister een Extern Verwijzingsregister te koppelen. In het Extern Verwijzingsregister zijn uitsluitend Verwijzingsgegevens opgenomen. Het Extern Verwijzingsregister is raadpleegbaar door de (Organisaties van de) Deelnemers. Nadat door een Deelnemer wordt vastgesteld dat een (rechts)persoon is opgenomen in het Externe Verwijzingsregister, zijn volgens het bepaalde in artikel 4.2 Protocol gegevens uit het Incidentenregister voor de Deelnemer beschikbaar. Op deze wijze worden gegevens uit het Incidentenregister op een zorgvuldige en gecontroleerde wijze beschikbaar voor de (Organisaties van de) Deelnemers.
5.2 Vastlegging van gegevens in het Extern Verwijzingsregister
5.2.1 De Deelnemer dient de Verwijzingsgegevens van (rechts)personen die aan de hierna onder a en b vermelde criteria voldoen en na toepassing van het onder c genoemde proportionaliteitsbeginsel op te nemen in het Extern Verwijzingsregister.
a) De gedraging(en) van de (rechts)persoon vormden, vormen of kunnen een bedreiging vormen voor (I) de (financiële) belangen van cliënten en/of medewerkers van een Financiële instelling, alsmede de (Organisatie van de) Financiële instelling(en) zelf of (II) de continuïteit en/of de integriteit van de financiële sector.
b) In voldoende mate staat vast dat de betreffende (rechts)persoon betrokken is bij de onder a bedoelde gedraging(en). Deze vaststelling betekent dat van strafbare feiten in principe aangifte of klachten wordt gedaan bij een opsporingsambtenaar.
c) Het proportionaliteitsbeginsel wordt in acht genomen. Dit houdt in dat Veiligheidszaken vaststelt, dat het belang van opname in het Externe Verwijzingsregister prevaleert boven de mogelijk nadelige gevolgen voor de Betrokkene als gevolg van opname van zijn Persoonsgegevens in het Extern Verwijzingsregister.
5.3 Verwijdering van gegevens uit het Extern Verwijzingsregister
(…)
5.3.2 Verwijdering van Verwijzingsgegevens uit het Extern Verwijzingsregister moet plaatsvinden uiterlijk 8 jaar na opname van het betreffende gegeven in het Incidentenregister, tenzij zich ten aanzien van de betreffende (rechts)persoon een nieuwe aanleiding heeft voorgedaan en opname in het Extern Verwijzingsregister conform artikel 5.2.1 Protocol heeft plaatsgevonden.

Relevante artikelen uit de AVG

Artikel 6
Rechtmatigheid van de verwerking

1. De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan:

(…)

f) de verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is.

Artikel 10
Verwerking van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten

Persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen mogen op grond van artikel 6, lid 1, alleen worden verwerkt onder toezicht van de overheid of indien de verwerking is toegestaan bij Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen die passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bieden. Omvattende registers van strafrechtelijke veroordelingen mogen alleen worden bijgehouden onder toezicht van de overheid.

Relevante artikelen uit de UAVG

Artikel 33. Overige uitzonderingsgronden inzake gegevens van strafrechtelijke aard

(…)

***2** Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mogen worden verwerkt door de verwerkingsverantwoordelijke die deze gegevens ten eigen behoeve verwerkt:*

***a.** ter beoordeling van een verzoek van betrokkene om een beslissing over hem te nemen of aan hem een prestatie te leveren; of*

***b.** ter bescherming van zijn belangen, voor zover het gaat om strafbare feiten die zijn of op grond van feiten en omstandigheden naar verwachting zullen worden gepleegd jegens hem of jegens personen die in zijn dienst zijn.*

(…)

***4** Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mogen ten behoeve van derden worden verwerkt:*

(…)

***c.** indien de Autoriteit persoonsgegevens met inachtneming van het vijfde lid een vergunning voor de verwerking heeft verleend.*

***5** Een vergunning als bedoeld in het vierde lid, onderdeel c, kan slechts worden verleend, indien de verwerking noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend belang van derden en bij de uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad. Aan de vergunning kunnen voorschriften worden verbonden.*